

**LIETUVOS AGRARINIŲ IR MIŠKŲ MOKSLŲ CENTRO
VAISIŲ IR DARŽOVIŲ PERDIRBIMO TECHNOLOGIJŲ MODELIAVIMO ATVIROS
PRIEIGOS CENTRO VALDYMO TAISYKLĖS**

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Vaisių ir daržovių perdirbimo technologijų modeliavimo APC valdymo taisyklėse (toliau – Taisyklės) apibrėžiamas Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų institucijose arba kituose viešojo ir privataus sektoriaus subjektuose mokslinių tyrimų infrastruktūrų pagrindu veikiančių atviros prieigos centrų (toliau – APC) valdymas, administravimas, išteklių naudojimo tvarka ir techninės sąlygos, APC išteklių naudojimo laiko santykis, nuostatos dėl APC paslaugų kainodaros formavimo ir lėšų, gautų už APC paslaugų teikimą, kaupimo ir investavimo, nuostatos dėl APC valdymo ir priežiūros, konfidencialumo įsipareigojimų ir ginčų nagrinėjimo tvarka.

2. Projekte vartojamos sąvokos:

APC – atvirai prieinamų MTEP išteklių pagrindu funkcionuojantis organizacinis darinys (pvz., įrangos komplektas, laboratorija, laboratorijų tinklas, mokslo ir studijų institucijos tyrimų centras ir t. t.), teikiantis paslaugas, reikalingas moksliniam tyrimui ir (ar) eksperimentui atlikti.

APC ištekliai – atvirai prieinami MTEP ištekliai (įskaitant Europos Sąjungos struktūrinių fondų (toliau – ES SF) ir kitų šaltinių lėšomis įsigytą MTEP infrastruktūrą) pagal Reglamente ir APC veiklos taisyklėse (toliau – Taisyklės) apibrėžtas sąlygas.

APC išteklių valdytojas – mokslo ir studijų institucija arba kitas viešojo arba privataus sektoriaus subjektas, valdantis atvirai prieinamus MTEP išteklius ir koordinuojantis bei administruojantis šių išteklių naudojimą ir paslaugų šių išteklių vartotojams teikimą (toliau – APC valdytojas).

Atviros prieigos paslaugos – APC išteklių arba konkretaus tarp APC valdytojo ir APC vartotojo sutarto rezultato pateikimas (naudojant APC išteklius) APC vartotojui Reglamento ir APC veiklos taisyklių nustatyta tvarka (toliau – APC paslaugos).

APC išteklių vartotojas – fizinis arba juridinis asmuo, kurio pateikta paraiška naudotis APC paslaugomis APC valdytojo buvo patvirtinta ir kuriam suteikta teisė naudotis APC paslaugomis Reglamento nustatyta tvarka (toliau – APC vartotojas). APC vartotojai skirstomi į dvi kategorijas:

Vidaus vartotojai – APC valdytojo darbuotojai arba jo įgaliojimu veikiantys asmenys.

Išorės vartotojai – fiziniai ir juridiniai asmenys, nelaikytini vidaus vartotojais.

3. MTEP infrastruktūra – (mokslo tiriamoji ir studijų infrastruktūra) – fiziniai objektai (mokslinių tyrimų centrai, laboratorijos ir pan.), instrumentinės priemonės, kitų materialijų bei virtualiųjų išteklių ir su jais susijusių paslaugų visuma, būtina šiuolaikiniams fundamentiniams ir taikomiesiems tyrimams vykdyti.

4. **MTEP ištekliai** – MTEP infrastruktūra, su šia infrastruktūra dirbantys mokslininkai ir kiti tyrėjai, infrastruktūrą aptarnaujantis personalas, vykdamas infrastruktūros eksploataciją, priežiūrą ir plėtrą, ir infrastruktūros darbo laikas.
5. **Naujai įsikūrusi įmonė** – per pastaruosius 12 mėnesių iki paraiškos pateikimo datos įsteigtas juridinis asmuo, atitinkantis labai mažos, mažos ar vidutinės įmonės statusą.
6. **APC infrastruktūra**, įgyta vykdamas MTEP infrastruktūros kūrimo arba atnaujinimo projektus, finansuojamus ES SF arba Lietuvos Respublikos biudžeto lėšomis, yra atvirai prieinama visiems suinteresuotiems fiziniams ir juridiniams asmenims pagal Reglamente ir Taisyklėse nustatytus reikalavimus, išskyrus kituose teisės aktuose nustatytus atvejus.
7. **APC valdytojas užtikrina sklandžią APC veiklą**, nepertraukiamą APC išteklių ir su jais susijusių paslaugų prieinamumą APC vartotojams ir bendrą APC veiklos apskaitą. APC nejungia skirtingų mokslo ir studijų institucijų arba kitų viešojo arba privataus sektoriaus subjektų valdomus atvirai prieinamus MTEP išteklių.

II. APC REGISTRAVIMAS

8. **APC registruojamas** Mokslo, inovacijų ir technologijų agentūros (toliau – MITA) koordinuojamame Atviros prieigos centrų registre. Registruojant APC, pateikiama MITA nustatytos formos paraiška (toliau – APC registracijos paraiška).
9. APC bus laikomas sudarytu, kai priėmimo–perdavimo aktu priimamas ir eksploatuoti pradedamas turtas ir/ar įranga, kurią galima naudoti atskirai arba sukomplektuotą su kita įranga.
10. APC registracijos paraiškoje lietuvių ir anglų kalbomis nurodoma: APC ištekliai, APC veiklos ir (arba) jame galimi atlikti moksliniai tyrimai ir (ar) eksperimentai, APC valdytojas(-ai), APC ir APC valdytojo kontaktiniai duomenys. Kartu su APC registracijos paraiška pateikiamas Taisyklių projektas, APC išteklių ir teikiamų paslaugų sąrašas ir APC apkrovimo apskaičiavimo taisyklės (jose nurodomas maksimalus APC apkrovimo laikas). APC registracijos paraiška teikiama paštu ir elektroniniu paštu su tikslu siuntėjo identifikavimu.

III. APC ADMINISTRAVIMAS

11. APC valdytojas Taisyklėse nustato veiksmingo APC valdymo ir administravimo užtikrinimo principus, nurodydamas:
 - struktūrinius padalinius;
 - darbuotojus atsakingus už APC funkcionavimo užtikrinimą;
 - darbuotojus atsakingus APC veiklos apskaitą;
 - informacijos APC vartotojams kitiems suinteresuotiems asmenims teikimą.
12. APC valdytojas tvarko APC veiklos apskaitą ir iki kiekvienų metų liepos 10 dienos (už laikotarpį nuo ataskaitinių metų sausio 1 dienos iki birželio 30 dienos) ir sausio 10 dienos (už laikotarpį nuo ataskaitinių metų sausio 1 dienos iki gruodžio 31 dienos) pateikia MITA ataskaitą pagal Reglamento priede pateikiamą formą.

IV. APC VALDYMAS

13. APC valdytojo(-ų) patvirtintose ir su MITA suderintose Taisyklėse nustatoma:
 - APC paslaugų teikimo tvarka ir techninės sąlygos;
 - APC išteklių naudojimo laiko santykis tarp skirtingų subjektų;
 - APC paslaugų kainodaros formavimas;
 - lėšų, gautų už APC paslaugų teikimą, kaupimas ir investavimas;
 - įsipareigojimai dėl konfidencialumo ir intelektualinės nuosavybės apsaugos;
 - APC valdymo ir priežiūros nuostatos;
 - ginčų nagrinėjimo tvarka;
 - kitos APC valdymo nuostatos.
14. APC valdytojas tvirtina APC išteklių ir teikiamų paslaugų, kurių naudojimą ir teikimą reglamentuoja Taisyklės, sąrašą.
15. Pretenzijoms, pateiktoms APC valdytojui dėl kilusių ginčų, susijusių su APC paslaugų teikimu, intelektualinės nuosavybės apsaugos pažeidimais ar kitokiais pagrindais, tiesiogiai susijusiais su APC, nagrinėti APC valdytojas sudaro APC išteklių valdymo grupę. Ši APC išteklių valdymo grupė taip pat gali būti pasitelkiama pateiktoms paraiškoms dėl atviros prieigos prie APC suteikimo nagrinėti. Jos sudarymo principai nustatomi ir reglamentuojami Taisyklėse.
16. APC valdytojas išskiria atvirai prieinamą MTEP infrastruktūrą ir kitus APC išteklius, kuriais APC vartotojai gali naudotis patys ir kurių naudojimas galimas tik dalyvaujant APC valdytojo personalui, atsakingam už atitinkamų APC išteklių priežiūrą.
17. APC valdytojo kontaktiniai duomenys, APC kontaktiniai duomenys, Taisyklės, APC išteklių ir teikiamų paslaugų sąrašas, APC veiklos pusmetinės ataskaitos ir jų vertinimai, MITA apibendrintos išvados dėl APC veiklos veiksmingumo ir kita su APC susijusi, APC vartotojui galinti būti naudinga informacija skelbiama APC valdytojo interneto tinklalapyje ir MITA interneto tinklalapyje, ten pat nurodomas APC išteklių naudojimo tvarkaraštis. APC valdytojas užtikrina informacijos pateikimą, nemokamą prieigą prie informacijos, nesudėtingą jos paiešką, atnaujinimą ir pateikimą MITA.

V. APC PASLAUGŲ TEIKIMO TVARKA IR TECHNINĖS SĄLYGOS

18. Atvira prieiga prie APC gali būti suteikiama vidaus ir išorės vartotojams pagal elektroniniu būdu pateiktą paraišką APC valdytojui. Paraiškos formą nustato ir patvirtina APC valdytojas.
19. Paraiška gali būti įtraukiama į bendrąją naudojimo APC eilę arba prioritetinę eilę Taisyklėse nustatyta tvarka.
20. Atvira prieiga prie APC visiems suinteresuotiems fiziniams ir juridiniams asmenims, kurių pateikta paraiška įtraukta į bendrąją naudojimo APC eilę, suteikiama vadovaujantis paraiškų teikimo laiko eiliškumo, lygiateisiškumo, skaidrumo, atvirumo ir veiksmingumo principais Taisyklėse nustatyta tvarka.
21. APC gali būti teikiamos tokios paslaugos:
 - atvira prieiga prie APC išteklių, kuriais vartotojams leidžiama naudotis patiems (savarankiškai);
 - atvira prieiga prie APC išteklių, kuriais vartotojams leidžiama naudotis patiems (savarankiškai), darbui panaudojant ir vartotojo disponuojamą nuosavą įrangą;

- atvira prieiga prie APC išteklių, kurių naudojimas galimas tik dalyvaujant APC personalui;
 - APC mokslinio tyrimo ir (ar) eksperimento vykdymo paslaugos, teikiamos APC personalo, naudojantis APC ištekliais;
 - mokymas dirbti su APC įranga;
- 22.** APC išteklių valdymo grupė nustato konkrečius APC teikiamų paslaugų sąrašus ir viešai juos paskelbia Centro interneto tinklalapyje.
- 23.** Į paraišką įrašoma ši informacija:
- trumpas planuojamo vykdyti mokslinio tyrimo ir (ar) eksperimento aprašymas, nurodomi konkretūs jų uždaviniai, sprendžiami naudojantis APC teikiamomis paslaugomis;
 - moksliniam tyrimui ir (ar) eksperimentui reikalinga įranga, medžiagos, įrankiai ir paslaugos.
- 24.** APC valdytojas per 5 darbo dienas nuo paraiškos gavimo dienos:
- įvertina galimybę mokslinio tyrimo ir (ar) eksperimento keliamus uždavinius įvykdyti APC ištekliais;
 - įvertina paraišką pateikusių fizinio asmens arba juridinio asmens darbuotojų arba jo įgaliojimu veikiančių asmenų, kuriems bus teikiamos APC paslaugos, mokslinės kompetencijos pakankumą, techninį pasirengimą naudotis APC ištekliais;
 - įvertina paraišką pateikusių fizinio arba juridinio asmens atitiktį kitiems Taisyklėse nustatytiems reikalavimams APC vartotojams;
 - atsižvelgdamas į paraišką pateikusių fizinio asmens arba juridinio asmens darbuotojų arba jo įgaliojimu veikiančių asmenų, kuriems bus teikiamos APC paslaugos, kvalifikacijos lygį naudotis APC ištekliais bei paraiškos pobūdį, priima vieną iš keturių sprendimų dėl APC paslaugų teikimo:
 - paraiška tenkinama – leidžiama naudotis APC ištekliais pačiam vartotojui (APC valdytojas turi teisę stebėti vykdomus tyrimus, nepažeisdamas APC reglamento VIII skyriaus nuostatų);
 - paraiška tenkinama su sąlyga – APC valdytojas vartotojui teikia mokslinio tyrimo ir (ar) eksperimento paslaugą, remdamasis vartotojo pateiktais duomenimis apie norimą atlikti mokslinį tyrimą ir (ar) eksperimentą (vartotojas turi teisę stebėti mokslinius tyrimus ir (ar) eksperimentus arba dalyvauti juose pagal savo kvalifikacijos lygį);
 - paraiška netenkinama – APC paslaugos neteikiamos;
 - paraiška atidedama – paraišką pateikęs fizinis arba juridinis asmuo turi pateikti papildomas mokslinį tyrimą ir (ar) eksperimentą pagrindžiančios arba kitokios Taisyklėse nustatytos informacijos.
- 25.** APC valdytojas pareiškėjams per 3 darbo dienas po paraiškos įvertinimo dienos turi pateikti atsakymą raštu ir/ar elektroniniu paštu apie priimtą sprendimą. Priėmus vieną iš Reglamento 22.4.2–22.4.4 punktuose esamų sprendimų, nurodomi argumentai dėl tokio sprendimo priėmimo.
- 26.** APC valdytojas turi teisę neleisti/uždrausti vykdyti mokslinius tyrimus ir (ar) eksperimentus, kurių vykdymo eiga ir (arba) rezultatai gali kelti grėsmę valstybei, visuomenei, atskiriems individams ir (arba) aplinkai. , atlikimo naudojantis APC ištekliais apribojimų ar draudimo.

VI. APC IŠTEKLIŲ NAUDOJIMO LAIKO SANTYKIS TARP SKIRTINGŲ SUBJEKTŲ

27. APC valdytojas užtikrina, kad prireikus išorės vartotojams bus suteikiama ne mažiau kaip 30 procentų viso APC darbo laiko.
28. Visiems APC vartotojams atvira prieiga prie APC išteklių arba paslaugos jų prašomam moksliniam tyrimui, eksperimentui ar matavimui atlikti būtinam laikui suteikiamos Taisyklių nustatyta tvarka. Išorės vartotojams atvira prieiga suteikiama pagal APC valdytojo(-ų) ir išorės vartotojo pasirašytą nustatytos formos sutartį.
29. APC paslaugos teikiamos prioriteto tvarka tuo atveju, kai paklausa viršija išorės vartotojams skiriamų APC išteklių ir su jais susijusių paslaugų kvotą, nepažeidžiant Europos Sąjungos struktūrinės paramos taisyklių. Prioriteto tvarka paslaugos teikiamos pagal susitarimą su visais vartotojais.
30. Siekiant ugdyti naujus APC vartotojus (t. y. studentus, stažuotojus ir pan.) ir didinti jų skaičių, APC valdytojas sudarys sąlygas ir Taisyklėse nustatys tvarką, kuria vadovaujantis jiems būtų teikiamos nemokamos APC paslaugos tam tikram ribotam laikui ir/arba kol bus gauti patikimi ir patenkinami rezultatai.
31. Siekiant paskatinti naujai įsikūrusias (per pastaruosius 12 mėnesių iki paraiškos pateikimo datos) mažas ir vidutines įmones, vykdančias MTEP veiklą, naudotis APC teikiamomis paslaugomis, APC valdytojas sudarys sąlygas ir Taisyklėse nustatys tvarką, kuria vadovaujantis šiems subjektams APC paslaugos būtų teikiamos lengvatinėmis sąlygomis tam tikram ribotam laikui. APC paslaugos, teikiamos lengvatinėmis sąlygomis, neturi pažeisti Europos Sąjungos teisės nuostatų dėl valstybės pagalbos ir Europos Sąjungos struktūrinės paramos naudojimo taisyklių.

VII. APC PASLAUGŲ KAINODAROS FORMAVIMAS

32. Dalį arba visas APC sąnaudas APC valdytojas gali padengti nustatydamas atitinkamą APC paslaugų teikimo kainą.
33. Dalį arba visus MTEP darbus ar konsultacijas APC administratorius gali leisti vykdyti nemokamai, jeigu tie darbai ar konsultacijos vienkartinės, užimančios nedaug laiko resursų ir pagal galiojančią paslaugų teikimo kainą tokių MTEP darbų ar paslaugų kaina neviršija 150 Lt be PVM. Šie MTEP darbai ar paslaugos registruojamos APC suteiktų MTEP darbų/paslaugų registravimo žurnale.
34. APC paslaugų kainodara nustatoma remiantis APC sąnaudų kompensavimo principu.
35. APC valdytojas, formuodamas APC kainodarą, gali įrašyti į teikiamų APC paslaugų kainą šias APC sąnaudas:
 - personalo, atliekančio mokslinio tyrimo paslaugas, darbo užmokestį ir su juo susijusias išlaidas (įmokos „Sodrai“, garantinis fondas);
 - konkrečiam moksliniam tyrimui ir (ar) eksperimentui sunaudotų medžiagų, reagentų, įrangos, licencijų ir kitų priemonių išlaidas;
 - kitų paslaugų, kurios reikalingos atliekamam tyrimui ir perkamos atskirai, kainą;
 - tyrimo slaptumo ir konfidencialumo užtikrinimo išlaidas;
 - administravimo (finansų ir apskaitos, valdymo, rinkodaros) išlaidas;
 - APC išteklių draudimo išlaidas;

- atlikto mokslinio tyrimo ir (ar) eksperimento viešinimo (esant poreikiui) išlaidas;
 - komunalinių paslaugų išlaidas;
 - personalo kvalifikacijos kėlimo išlaidas;
 - MTEP ir kitos infrastruktūros susidėvėjimo ir metrologinės patikros sąnaudas;
 - kitas išlaidas, priskiriamas konkrečiam projektui, ir (arba) kitas išlaidas, susijusias su APC funkcionavimu, kurių neįmanoma tiesiogiai priskirti projektui.
36. APC valdytojas(-ai) turi parengti ir patvirtinti paslaugų kainų skaičiavimo metodiką. APC paslaugų kainos skelbiamos viešai. APC paslaugų kaina peržiūrima atsižvelgiant į pasikeitusias ekonomines aplinkybes.

VIII. LĖŠŲ, GAUTŲ UŽ APC PASLAUGŲ TEIKIMĄ, KAUPIMAS IR INVESTAVIMAS

37. Lėšos, gautos teikiant APC paslaugas, gali būti naudojamos APC veiklos užtikrinimui, būtent atvirai prieinamos MTEP ir kitos infrastruktūros atnaujinimui, plėtojimui, būtinų APC veiklai medžiagų ir priemonių įsigijimui, vykdančio išteklių priežiūrą, eksploataciją ir plėtrą personalo kvalifikacijos kėlimui, darbo užmokesčio ir su juo susijusių išlaidų kompensavimui.
38. APC veiklos administravimo išlaidos gali siekti ne daugiau kaip 10 procentų gaunamų lėšų už APC teikiamas paslaugas.

VI. ĮSIPAREIGOJIMAI DĖL KONFIDENCIALUMO IR INTELEKTINĖS NUOSAVYBĖS APSAUGOS

39. APC valdytojas užtikrina kiekvieno mokslinio tyrimo ir (ar) eksperimento, atlikto naudojantis APC ištekliais ir (ar) APC paslaugomis, rezultatų konfidencialumą tiek, kiek tai numatyta Taisyklėse ir APC išorės vartotojo ir APC valdytojo sutartyje.
40. Už APC paslaugų teikimą negali būti reikalaujama teisių į intelektualinės veiklos rezultatus priklausomybės, nebent APC valdytojo ir APC išorės vartotojo sutartyje numatyta kitaip.
41. APC ir jo darbuotojų teisėms į intelektualinės veiklos rezultatus *mutatis mutandis* taikomos tokios nuostatos:
- Siekiant užtikrinti atliekamų mokslinių tyrimų kokybę, lėšų panaudojimo skaidrumą, skatinti mokslo pažangą, atliekamų APC mokslo darbų rezultatai skelbiami viešai internete ar kitais būdais, kiek tai neprieštaruoja intelektualinės nuosavybės ir komercinių ar valstybės ir tarnybos paslapčių apsaugą reglamentuojantiems teisėms aktams.
 - APC nuosavybės teise priklauso turtinės teisės, atsirandančios iš intelektualinės veiklos rezultatų, įgytų pagal sutartį ar įstatymų numatyta tvarka.
 - Apie savo intelektualinės veiklos rezultatus, sukurtus APC naudojantis APC patirtimi arba/ir technologija arba/ir įranga atliekant mokslo tiriamąjį darbą arba/ir vykdant darbo funkcijas, asmuo privalo pranešti APC vadovui nustatyta tvarka.
 - Ne mažiau kaip 1/3 pelno gauto už intelektualinės nuosavybės veiklos rezultatų, sukurtų APC darbuotojams atliekant mokslo tiriamąjį darbą vykdant darbo funkcijas ir doktorantams atliekant mokslo tiriamąjį darbą, komercinį panaudojimą, turi būti skiriama autoriui (bendraautoriams), jeigu darbo ar kitoje sutartyje nenumatyta kitaip.

- APC bendradarbiaudamas mokslinių tyrimų ir/arba eksperimentinės plėtros srityje su kitomis įstaigomis, įmonėmis ir organizacijomis, intelektinės nuosavybės valdymo, naudojimo ir disponavimo ja sąlygas nustato sutartyje.

VII. APC PRIEŽIŪRA

42. APC valdytojas Taisyklėse nustato veiksmingo APC valdymo ir administravimo užtikrinimo principus, nurodydamas savo struktūrinius padalinius, darbuotojus arba kitus subjektus, atsakingus už APC funkcionavimo užtikrinimą, APC veiklos apskaitą ir informacijos APC vartotojams, kitiems suinteresuotiems asmenims teikimą.
43. APC valdytojas tvarko APC veiklos apskaitą ir iki kiekvienų metų liepos 10 dienos (už laikotarpį nuo ataskaitinių metų sausio 1 dienos iki birželio 30 dienos) ir sausio 10 dienos (už laikotarpį nuo ataskaitinių metų sausio 1 dienos iki gruodžio 31 dienos pateikia MITA ataskaitą pagal Reglamento priede pateikiamą formą.

VIII. GINČŲ NAGRINĖJIMAS

44. Kilus ginčui dėl APC išteklių naudojimo ar paslaugų teikimo, intelektinės nuosavybės apsaugos pažeidimų ar dėl kitokių pagrindų, tiesiogiai susijusių su APC, suinteresuoti asmenys gali pateikti raštišką pretenziją APC valdytojui, o šis ją perduoda nagrinėti APC išteklių valdymo grupei.
 45. Tuo atveju, jei APC išteklių valdymo grupė ginčo neišsprendžia arba su jos sprendimu nesutinkama, ginčas perduodamas spręsti MITA.
-